

СЕКЦІЯ 4

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

PECULIARITIES OF INTERACTION OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE WITH PUBLIC ADMINISTRATION BODIES

У науковій статті розкривається взаємодія Міністерства внутрішніх справ України з органами публічної адміністрації. Така взаємодія є важливою в контексті забезпечення громадської безпеки та правопорядку, особливо в умовах збройного конфлікту Росії проти України. Дослідження зосереджується на аналізі механізмів співпраці, що включають координацію дій у кризових ситуаціях, обмін інформацією, спільне планування та виконання оперативних заходів. Взаємодія з іншими органами державної влади, такими як місцеві адміністрації, правоохоронні структури та інші, спрямована на ефективне виконання функцій управління безпекою та захистом громадянських прав та свобод. Визначено форми взаємодії міністерства внутрішніх справ України з органами публічної адміністрації.

Також аналізуються виклики і перешкоди, які можуть виникати у процесі такої взаємодії, такі як бюрократичні процедури, розбіжності у підходах до вирішення правових та безпекових питань. Особлива увага приділяється розвитку механізмів управління кризовими ситуаціями, вдосконаленню системи обміну інформацією та взаємодії у міжнародних рамках для запобігання та реагування на транскордонні загрози. Висвітлено також роль та внесок Міністерства внутрішніх справ у стабілізацію та забезпечення безпеки в умовах внутрішньої та міжнародної політичної нестабільності.

Автор розкриває особливості діяльності та взаємодії Міністерства внутрішніх справ в умовах воєнного стану, адже його функції та завдання можуть зазнавати значних змін. Міністерство внутрішніх справ може залучатися до виконання військових завдань, таких як контроль за дорожнім рухом, організація евакуації та забезпечення безпеки в зонах бойових дій. Також воно активно координує свої дії з військовими, Національною гвардією, Державною прикордонною службою та іншими правоохоронними органами для забезпечення ефективної безпеки та порядку в зоні бойових дій. Крім того, у воєнний час Міністерство може виконувати антитерористичні операції для припинення терористичних загроз та захисту цивільного населення, брати участь у контррозвідувальних операціях для запобігання шпигунству та саботажу, а також мобілізувати ресурси для забезпечення безпеки і порядку в країні.

Ключові слова: взаємодія, публічна адміністрація, Міністерство внутрішніх справ, форми взаємодії, правоохоронні органи.

The scientific article reveals the interaction of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine with public administration bodies. Such interaction is important in the context of ensuring public security and law and order, especially in the context of Russia's armed conflict against Ukraine. The study focuses on the analysis of cooperation mechanisms, including coordination of actions in crisis situations, information exchange, joint planning and implementation of operational measures. Interaction with other state authorities, such as local administrations, law enforcement structures and others, is aimed at effective performance of security management functions and protection of civil rights and freedoms. Forms of interaction between the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and public administration bodies have been defined.

Challenges and obstacles that may arise in the process of such interaction are also analyzed, such as bureaucratic procedures, differences in approaches to solving legal and security issues. Special attention is paid to the development of mechanisms for managing crisis situations, improving the system of information exchange and interaction within the international framework for preventing and responding to cross-border threats. The role and contribution of the Ministry of Internal Affairs in stabilizing and ensuring security in the conditions of domestic and international political instability is also highlighted. The author reveals the peculiarities of the activity and interaction of the Ministry of Internal Affairs in the conditions of martial law, because its functions and tasks may undergo significant changes. The Ministry of the Interior can be involved in military tasks such as traffic control, evacuation and security in war zones. It also actively coordinates its actions with the military, the National Guard, the State Border Service and other law enforcement agencies to ensure effective security and order in the war zone. In addition, during wartime, the Ministry may conduct anti-terrorist operations to end terrorist threats and protect civilians, engage in counterintelligence operations to prevent espionage and sabotage, and mobilize resources to ensure national security and order.

Key words: interaction, public administration, Ministry of Internal Affairs, forms of interaction, law enforcement agencies.

УДК 342.951.3:352
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.40.29>

Сірий Ю.М.

к. наук з держ. упр.,
доцент кафедри публічного управління
та адміністрування
Національна академія внутрішніх справ

Постановка проблеми. Введення воєнного стану на всій території України 24 лютого 2022 року через вторгнення Російської Федерації суттєво змінило умови функціонування державних інституцій, зокрема Міністерства внутрішніх справ України. Активні воєнні операції, окупація територій та вчинення окупантами воєнних злочинів поставили перед Міністерством внутрішніх справ України нові завдання, що були неактуальними у мирний час.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У наукових працях О.М. Бандурки, А.С. Бахаєва, О.І. Безпалова, В.А. Гречка, О.В. Кузьменко, В.С. Макаренка, Р.В. Миронюка, Є.М. Моїсєєва, Ю.І. Римаренка, А. О. Собакаря, А.Є. Фоменка, Ю.А. Холода, О.С. Юніна, О.Н. Ярмиш розглядалися частково деякі питання взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з органами публічної адміністрації.

Мета статті полягає у дослідженні та аналізі механізмів та проблем взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з органами публічної адміністрації.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Указу Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року «Про введення воєнного стану в Україні» [1] Міністерство внутрішніх справ України разом з іншими силовими та правоохоронними органами було залучено до здійснення заходів і повноважень, передбачених Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [2], спрямованих на оборону країни, захист населення та забезпечення інтересів держави. Слід зазначити, що згідно з Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», Міністерство внутрішніх справ України координує діяльність Національної поліції, Національної прикордонної служби, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної міграційної служби та Національної гвардії і здійснює свої функції в умовах воєнного стану відповідно до закону [1].

Таким чином, усі правоохоронні органи, включаючи Міністерство внутрішніх справ України, повинні акцентувати увагу на оперативному та своєчасному забезпеченні якісних послуг у сфері захисту прав громадян у умовах воєнного стану. Обмеження конституційних прав і свобод, разом із введенням особливого режиму функціонування державних органів під час воєнного стану, є тимчасовими заходами, спрямованими на запобігання загрозам і забезпечення національної безпеки.

При виконанні своїх обов'язків у цей особливий час Міністерство внутрішніх справ України має приділяти особливу увагу забезпеченню дотримання прав і свобод громадян, недопу-

щенню незаконних обмежень та відновленню порушених прав.

Умови воєнного стану змушують працівників МВС України адаптуватися до нових реалій, які характеризуються підвищеною загрозою та психологічним напруженням для особового складу. Це означає, що правила поведінки працівників міністерства в умовах воєнних дій та на тимчасово окупованих територіях повинні бути чітко визначені державою, оскільки ефективність їхньої діяльності безперечно впливає на внутрішню безпеку держави.

При координації державної політики у сфері правоохоронної діяльності необхідно враховувати загальні інтереси суспільства. Крім того, на законодавчому рівні важливо чітко визначити співвідношення між правами та обов'язками працівників Міністерства внутрішніх справ України в умовах воєнного стану.

Треба зазначити, що діяльність органів, що входять до структури Міністерства внутрішніх справ України, зокрема Національної гвардії, Національної поліції, Державної прикордонної служби, Державної міграційної служби, а також Державної служби з надзвичайних ситуацій, має вирішальне значення для забезпечення стабільності, безпеки і захищеності громадян України під час військових дій на її території [3; 8].

Слід відзначити, що Наказом МВС від 20 квітня 2023 року «Про внесення змін до Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України» внесено зміни до Порядку, який визначає організаційні та процедурні питання взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з Національною поліцією України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Державною міграційною службою України у процесі формування та реалізації державної політики у відповідних сферах, обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України та Службами, періодичність її подання [6; 7].

Розглянемо деякі аспекти роботи Міністерства внутрішніх справ України та його підпорядкованих органів. Так, Міністерство внутрішніх справ України відповідає за захист прав і свобод громадян, боротьбу зі злочинністю, забезпечення безпеки і порядку, надання поліцейських послуг, охорону кордонів та захист населення в надзвичайних ситуаціях [9, с. 135–136]. У взаємодії з іншими державними органами, такими як Державна служба

з надзвичайних ситуацій, МВС координує дії у надзвичайних ситуаціях, включаючи рятувальні операції під час стихійних лих, аварій, терористичних актів та збройної агресії. Органи співпрацюють у багатьох напрямках, забезпечуючи евакуацію, пошук і порятунок постраждалих, відновлення громадського порядку і безпеки, а також медичну допомогу [4].

Однак, важливо відзначити, що існують певні проблеми, які можуть впливати на цю взаємодію: по-перше, не завжди зрозуміло, хто конкретно відповідає за керівництво та координацію під час надзвичайних ситуацій. Це може призводити до затримок у реагуванні та неефективного використання ресурсів; по-друге, між різними службами можуть виникати конфлікти стосовно розподілу обов'язків та повноважень у надзвичайних ситуаціях. Це може викликати непродуктивні конфлікти та подвійні стандарти у роботі; по-третє, недостатній обмін інформацією між ДСНС та МВС може ускладнювати ефективність реагування на надзвичайні ситуації. Відсутність координації та обміну інформацією може спричинити дублювання зусиль та пропуск важливих деталей; по-четверте, різні служби можуть мати відмінні підходи до управління та реагування на надзвичайні ситуації. Це може ускладнювати спільну роботу над вирішенням проблем; по-п'яте, відмінності у підготовці та оснащенні ДСНС та МВС можуть ускладнювати спільну роботу в умовах надзвичайних ситуацій. Ця нерівність може призводити до неефективності у керуванні кризовими ситуаціями та їх подоланні [4].

В цілому, вирішення цих проблем передбачає поліпшення координації, забезпечення ефективного обміну інформацією, розробку спільних планів дій та забезпечення однакового рівня підготовки між ДСНС та МВС. Тільки через такий спільний підхід можливе ефективне реагування на надзвичайні ситуації та забезпечення безпеки населення.

Отже, співпраця між Міністерством внутрішніх справ України та Державною службою з надзвичайних ситуацій дозволить ефективно реагувати на надзвичайні події та забезпечить координацію зусиль для захисту і надання допомоги населенню у разі кризових ситуацій.

Варто відзначити, що Міністерство внутрішніх справ України співпрацює з Державною прикордонною службою для забезпечення безпеки на державних кордонах, виявлення та припинення незаконного перетину кордону, а також управління процедурами імміграції та еміграції. Вони спільно відповідають за забезпечення порядку в Україні і взаємодіють у боротьбі з транскордонною злочинні-

стю, у тому числі контрабандою, нелегальною міграцією, торгівлею людьми, зброєю та наркотиками. Обидва відомства обмінюються інформацією, спільно проводять операції з затримання злочинців та участь у координації рятувальних операцій під час надзвичайних ситуацій, таких як стихійні лиха або терористичні загрози [4].

Під час спільної діяльності Міністерства внутрішніх справ та Державної прикордонної служби України можуть виникати проблеми, такі як недостатня координація та обмін інформацією, що призводить до дублювання зусиль і неефективного реагування на проблеми безпеки кордону та внутрішні проблеми. Конфлікти у розподілі обов'язків та повноважень у сферах прикордонного контролю та боротьби зі злочинністю, невизначеність у цих питаннях, затримують реагування та призводять до невідповідності дій. Різні підходи до вирішення проблем та виконання службових обов'язків також ускладнюють співпрацю та розуміння. Недооцінка потреб у прикордонній та внутрішній безпеці, а також недостатня готовність до надзвичайних ситуацій, є результатом недостатнього планування та стратегічного управління.

Вирішення цих проблем вимагатиме покращення координації, комунікації та співпраці між Міністерством внутрішніх справ та Державною прикордонною службою України, а також чіткого визначення їхніх функцій та обов'язків щодо забезпечення безпеки та правопорядку в Україні. Загалом, взаємодія між цими органами є вирішальною для забезпечення безпеки та правопорядку в Україні, а співпраця між двома відомствами є важливою для ефективного функціонування обох відомств.

Міністерство внутрішніх справ співпрацює з органами прокуратури, юстиції та іншими правоохоронними органами на різних етапах розслідування, судового переслідування та покарання злочинів з метою забезпечення правосуддя та охорони правопорядку. Співпраця здійснюється через обмін інформацією, участь у спільних операціях з затримання злочинців, надання підтримки під час судового процесу, участь у спільних розслідуваннях складних злочинів та забезпечення покарання правопорушників [5, с. 128].

Слід відмітити, що взаємодія між Міністерством внутрішніх справ та іншими правоохоронними органами часто стикається з низкою проблем. Наприклад, не завжди забезпечується ефективна координація між різними правоохоронними органами, що може призводити до дублювання роботи та недооцінки важливості заходів. Також не всі

необхідні дані та інформація обмінюються між ними, що ускладнює розслідування та переслідування злочинів. Різні підходи до виконання функцій можуть спричинити конфлікти та непорозуміння. Бюрократичні процедури часто уповільнюють співпрацю, а нестача персоналу та ресурсів обмежує можливості правоохоронних операцій. Іноді політичний тиск або вплив можуть впливати на об'єктивність розслідувань та судового переслідування.

Ефективна співпраця між Міністерством внутрішніх справ України та іншими правоохоронними органами потребує розробки механізмів для вирішення цих викликів та забезпечення належної взаємодії у сфері правосуддя та правоохоронної діяльності. Така співпраця є важливою для забезпечення правосуддя, правопорядку, захисту прав громадян та їхньої безпеки в країні.

Крім того, Міністерство внутрішніх справ співпрацює з місцевими органами влади та правоохоронними структурами для управління безпекою, враховуючи місцеві потреби та реалії. Ця співпраця включає консультації та спільне планування, що допомагає визначити пріоритети безпеки кожного регіону. Важливою складовою є обмін інформацією про криміногенну ситуацію та потенційні загрози, що дозволяє оперативно реагувати на проблеми. МВС також проводить спільні оперативні заходи, такі як патрулювання та обшуки, для підтримки правопорядку. Крім того, міністерство організовує тренінги та навчальні програми з питань безпеки для місцевих органів влади. У випадку надзвичайних ситуацій, МВС координує дії з місцевими органами, забезпечуючи швидке реагування та захист громадян і майна [5, с. 129–130].

Співпраця Міністерства внутрішніх справ з місцевими органами влади, такими як державні адміністрації та місцеві правоохоронні структури, може зіштовхуватися з низкою проблем. Зокрема, місцеві органи часто стикаються з браком фінансових, кадрових і технічних ресурсів, що ускладнює ефективне виконання функцій у сфері безпеки. Багато адміністративних процедур і формальностей можуть уповільнювати та ускладнювати процеси співпраці між МВС і місцевими органами. Різні підходи до управління безпекою між місцевими органами влади можуть призводити до конфліктів і непорозумінь. Управління безпекою також може зазнавати політичного тиску, що впливає на об'єктивність вирішення питань правопорядку. Відмінності в рівні компетенції та досвіду у сфері безпеки серед різних місцевих органів і правоохоронних структур також можуть впливати на ефективність

співпраці. Нарешті, недостатня координація і взаємодія між різними органами може призводити до дублювання зусиль і нехтування важливими заходами.

Отже, для досягнення збалансованої та ефективної співпраці між Міністерством внутрішніх справ і місцевими органами влади у сфері безпеки необхідно вирішити існуючі проблеми та створити дієві механізми взаємодії. Така налагоджена співпраця дозволить більш ефективно реагувати на питання безпеки на місцевому рівні та забезпечувати скоординовану роботу правоохоронних органів відповідно до специфічних потреб і викликів кожного регіону.

Взаємодія між Міністерством внутрішніх справ та Міністерством юстиції України з міжнародними правоохоронними органами та організаціями здійснюється на різних рівнях і охоплює широкий спектр діяльності. Ці відомства активно взаємодіють з правоохоронними органами інших країн через обмін інформацією про злочини, правопорушників, методи протидії злочинності та механізми захисту прав людини. В рамках міжнародних угод та договорів вони проводять спільні розслідування злочинів, які мають транскордонний або міжнародний характер. МВС та Мін'юст також співпрацюють на міжнародній арені у сфері підтримання правопорядку і боротьби зі злочинністю, беручи участь у глобальних програмах та проектах, спрямованих на підвищення ефективності національних правоохоронних органів та систем правосуддя. Крім того, вони спільно просувають міжнародні ініціативи та законопроекти, спрямовані на зміцнення глобального правопорядку і захист прав людини [5, с. 134].

Взаємодія Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції України з правоохоронними органами інших країн та міжнародними організаціями є ключовою для боротьби зі злочинністю та забезпечення правопорядку на глобальному рівні. Це співробітництво охоплює обмін інформацією, спільні розслідування та участь у міжнародних програмах, спрямованих на зміцнення правосуддя. Однак, існують виклики, такі як відмінності у правових системах, мовні бар'єри, політичний вплив та культурні розбіжності, які можуть ускладнювати ефективну співпрацю. Зокрема, Національна гвардія, підпорядкована МВС, активно співпрацює з іншими органами влади для підтримання громадської безпеки, захисту прав громадян і забезпечення оборони держави.

У той же час, Національна поліція забезпечує безпеку та порядок, протистоїть злочинності, захищає права та свободи громадян,

надає допомогу в складних ситуаціях і має свої функції у цивільному захисті [5, с. 135].

Державна міграційна служба здійснює контроль та управління міграційними процесами, включаючи протидію нелегальній міграції, реєстрацію осіб, які перетинають кордон, та інші імміграційні процедури. Разом з іншими правоохоронними органами вона працює над забезпеченням безпеки та стабільності в державі, особливо під час ведення воєнного стану в Україні. Кожен з цих органів має свою унікальну функцію в загальній системі безпеки та стабільності держави.

Висновки та перспективи. В умовах воєнного стану діяльність Міністерства внутрішніх справ має свої особливості, оскільки його функції та завдання можуть зазнавати значних змін. Міністерство внутрішніх справ може залучатися до виконання військових завдань, таких як контроль за дорожнім рухом, організація евакуації та забезпечення безпеки в зонах бойових дій. Також воно активно координує свої дії з військовими, Національною гвардією, Державною прикордонною службою та іншими правоохоронними органами для забезпечення ефективної безпеки та порядку в зоні бойових дій. Крім того, у воєнний час Міністерство може виконувати антитерористичні операції для припинення терористичних загроз та захисту цивільного населення, брати участь у контррозвідувальних операціях для запобігання шпигунству та саботажу, а також мобілізувати ресурси для забезпечення безпеки і порядку в країні.

Загалом, в умовах воєнного стану Міністерство внутрішніх справ України може виконувати свої функції в ситуаціях погіршення умов безпеки і може бути залучено до низки заходів із забезпечення національної безпеки та захисту населення. Міністерство внутрішніх справ України і його підпорядковані органи зазнають нових викликів і потребують удосконалення своєї роботи з урахуванням сучасних вимог безпеки. Умови воєнного стану ставлять перед ними складні завдання, для вирішення яких потрібна висока організованість та ефективність. Забезпечення безпеки, контроль за громадським порядком і співпраця з іншими правоохоронними органами стають ключовими пріоритетами.

Крім цього, необхідно бути готовими швидко реагувати на будь-які загрози та співпрацювати з військовими і цивільними органами влади для забезпечення безпеки держави і захисту цивільного населення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 5 травня 2015 року № 389-VIII .Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250
3. Організаційна структура, завдання та функції. URL: osvita.ua/vnz/reports/law/10122/
4. Безпалова О.І., Чишко К.О., Бахаєва А.С., Макаренко В.С. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану. 2022. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ade7c3ca-f959-4b9b-97f6-f88adb1c903f/content>
5. Поліцейська діяльність : підруч. / А. Є. Фоменко, О. С. Юнін, Р. В. Миронюк, А. О. Собакаръ та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., Засл. діяча науки і техніки України О. С. Юніна. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 432 с.
6. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25 листопада 2016 № 1250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1682-16#n14>
7. Про внесення змін до Порядку взаємодії Міністерства внутрішніх справ України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 квітня 2023 № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-23#Text>
8. Про внесення змін до Структури апарату Міністерства внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 грудня 2023 р. № 352. URL: <https://mvs.gov.ua/normativno-pravovi-akti/nakaz-vid-27042023-352pro-vnesennia-zmini-do-strukturi-aparatu-ministerstva-vnutrisnix-sprav-ukrayini>
9. Нікітін А. А. Деякі питання взаємодії національної поліції України під час захисту національних інтересів в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1-2. 2022, т. 1. 133–139.